

Dómsorð:

Ákærði, Guðbergur Guðjónsson, sæti fangelsi í 4 mánuði.

Ákærði greiði allan sakarkostnað.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.

Miðvikudaginn 12. apríl 1967.

Nr. 225/1966. **Hótel Borg h/f** (Hörður Ólafsson hrl.)
gegn

Gjaldheimtunni í Reykjavík

(Guðmundur Vignir Jósefsson hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Ábyrgð atvinnurekanda á opinberum gjöldum erlends starfsmanns.

Dómur Hæstaréttar.

Sigurður Grímsson borgarfógeti hefur kveðið upp hinn áfrýjaða úrskurð.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 10. júní 1966 til þingfestingar 3. október 1966. Er málið var þá tekið fyrir í Hæstarétti, var eigi sótt þing af hendi áfrýjanda. Sama dag var það áfrýjunarmál því fellt niður með dómi Hæstaréttar. Samkvæmt heimild í 36. gr. laga nr. 57/1962 hefur áfrýjandi áfrýjað málinu af nýju með stefnu 24. október 1966. Hann gerir þær dómkröfur, að synjað verði um framkvæmd lögtaks þess, sem krafizt er, og að stefnda verði dæmt að greiða honum málskostnað í héraði og hér fyrir dómi.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða úrskurðar og málskostnaðar fyrir Hæstarétti af áfrýjanda.

Samkvæmt skýrslum áfrýjanda til skattstjórans í Reykjavík námu launatekjur erlends framreiðslumanns, Jörgens Zimmermanns Petersens, af atvinnurekstri áfrýjanda árið 1962 kr. 39.876.00 og árið 1963 kr. 58.556.00 auk orlofsfjár

það ár, kr. 2.032.00. Á árinu 1964 var nefndum framreiðslu-
manni gert að greiða:

1. Útsvar kr. 12.700.00
2. Sjúkrasamlagsgjald — 1.190.00
3. Almennt tryggingargjald — 3.135.00

Samtals kr. 17.025.00

Þar af hefur gjaldþegn greitt . . — 4.000.00

og eru þá eftirstöðvar kr. 13.025.00
sem lögtaks er krafizt fyrir í máli þessu.

Samkvæmt fortakslausum ákvæðum 1. mgr. 5. gr. laga nr. 22/1956, sbr. 4. gr. laga nr. 68/1962 og 3. gr., h, og 4. gr., a, reglugerðar nr. 95/1962, ber áfrýjandi ábyrgð á greiðslu greindrar lögtakskröfu, og verður hinn áfrýjaði fógetaúrskurður því staðfestur.

Eftir þessum úrslitum er rétt, að áfrýjandi greiði stefnda málskostnað hér fyrir dómi, kr. 7.000.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði úrskurður á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, Hótel Borg h/f, greiði stefnda, Gjaldheimtunni í Reykjavík, málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 7.000.00.

Dóminum ber að fullnægja að viðlagðri aðför að lögum.

Úrskurður fógetaðóms Reykjavíkur 26. maí 1966.

Við almenna álagningu opinberra gjalda á erlenda ríkisborgara árið 1964 var Jörgen Zimmermann Petersen, Drápuhlíð 6 hér í borg, gert að greiða hér eftirtalin opinber gjöld:

- Útsvar kr. 12.700.00
- Alm. tryggingarsjóðsgjald — 3.135.00
- Sjúkrasamlagsgjald — 1.190.00

eða samtals kr. 17.025.00

Gjaldandinn, Jörgen Zimmermann Petersen, hafði verið þjónn á Hótel Borg á árunum 1962 og 1963, en mun nú farinn héðan af landi brott. Gjaldandinn taldi eigi fram til skatts tekjur sínar á árinu 1963, en samkvæmt skýrslu skattstofu Reykjavíkur (rskj. nr. 4), sem byggð er á launamiðum frá þremur vinnuveitendum gjaldandans á árinu 1963, námu tekjur hans samtals kr. 99.574.00. Þar af námu tekjur hans á Hótel Borg kr. 58.556.00. Upp í framan- greinda gjaldkröfu, kr. 17.025.00, voru greiddar kr. 4.000.00 þann 22. janúar s.l., og standa því eftir ógreiddar kr. 13.025.00. Fjárhæð þessa hefur gerðarþoli neitað að greiða, og hefur gerðarbeiðandi því með tilvísun til ákvæða 5. og 6. gr. laga nr. 22/1956 um skatt- og útsvarsgreiðslur útlendinga o. fl. og XI. kafla reglugerðar nr. 245/1963 um tekjuskatt og eignarskatt krafizt þess, að löktak verði látið fara fram í eignum gerðarþola til tryggingar framangreindri gjaldkröfu, kr. 13.025.00, ásamt 12% ársvöxtum frá 1. janúar 1965 til greiðsludags auk lögtakskostnaðar og málskostnaðar að mati dómarans.

Umboðsmaður gerðarþola hefur í greinargerð sinni (rskj. nr. 5) og við munnlegan flutning málsins mótmælt framangreindum kröfum gerðarbeiðanda og gert þær dómkröfur *aðallega*, að neitað verði um framgang hinnar umbeðnu lögtaksgerðar, en *til vara*, að lögtak verði aðeins leyft fyrir kr. 6.700.00. Þá hefur hann og krafizt málskostnaðar að skaðlausu að mati dómsins.

Aðalkröfu sína hefur umboðsmaður gerðarþola reist á því, að það hafi um langan aldur verið venja hér á landi og annars staðar, að veitingaþjónar hafi fengið þóknun fyrir störf sín með þeim hætti, að þeir leggi ákveðna hundraðstölu á verð þeirra veitinga, sem þeir bera gestum. Nú orðið muni vera föst venja, að þessi hundraðstala nemi 15% af verði veitinganna. Hins vegar sé vitanlegt, að hún sé stundum hærri og einnig komi fyrir, að hún sé lægri. Jafnframt hafi það um langan aldur verið venja, að veitingaþjónar skili ágóðahlut sínum eigi í sjóð hótelsins að afloknu dagsverki, enda muni þeim eigi skylt að gera það. Það sé ljóst, að hótelið hafi eigi hugmynd um raunverulegar tekjur þjóna sinna. Hins vegar viti það um grunnverð þeirra veitinga, sem þjónninn hafi selt á hverjum degi, enda hafi gerðarþoli reiknað 15% af slíku grunnverði og gefið þá tölu upp til skattstofunnar. Með því að tekjur þjónsins komi þannig eigi í sjóð hótelsins, sé ljóst, að enda þótt þóknun þjónsins geti vafalítið fallið undir „kaup, hverju nafni sem nefnist“ skv. 5. gr. laga nr. 22/1956, sbr. 3. tl. 103. gr. reglug. nr. 245/1963, þá skorti það

skilyrði 5. gr. nefndra laga fyrir umdeildri ábyrgð gerðarþola, að hann (hóтелиð) *greiði* slíkt kaup. Hóтелиð sé eigi kaupgreiðandi, sbr. 46. gr. laga nr. 90/1965, sbr. 4. tl. 103. gr. reglug. nr. 245/1963, sbr. einnig orðin „útborgun“ í 6. og 8. tl. sömu greinar. Hugsunin á bak við ábyrgð kaupgreiðanda á greiðslu skatta starfsfólksins sé sýnilega sú, að honum sé í lófa lagið að „halda eftir“ af kaupinu fyrir sköttum, sbr. 2. mgr. 5. gr. laga nr. 22/1956, sbr. þau orð í eftirtöldum greinum XI. kafla reglug. nr. 245/1963: 103. gr., 1. tl., 5. tl., 6. tl., 9. tl., 12. tl., og 105. gr., 2. mgr., 4. mgr., 5. mgr. og 6. mgr. Gerðarþoli fái hins vegar ekkert af kaupi þjónsins í sinn sjóð og geti því engu „haldið eftir“. Hóтелиð hafi fram til þessa af misskilningi talið sér skylt að „halda eftir“ af kaupi þjóna upp í skatta þeirra, en gerðarbeiðandi geti eigi byggt rétt á þeim misskilningi, enda sé það hvorki lögum samkvæmt né sanngjarnt að láta gerðarþola bera þá ábyrgð á sköttum þjóna sinna, sem gerðarbeiðandi hafi allt til þessa krafizt af þeim. Vegna þessarar ímynduðu ábyrgðar hafi samtök veitingamanna snúið sér til samtaka veitingaþjóna með tilmælum um, að sett væru í kjarasamninga milli þessara aðilja ákvæði um skyldu þjónanna til að halda eftir af tekjum sínum til að mæta skattgreiðslum. Hafi veitingaþjónar fallizt á þetta og sé ákvæði um það orðað þannig í 2. mgr. 14. gr. kjarasamningsins (rskj. nr. 6, sbr. þó 1. gr. samningsins): „Veitingamönnum er heimilt að halda eftir $\frac{1}{15}$ af þjónustugjaldi framreiðslumanna og barmanna til tryggingar greiðslu opinberra gjalda“. Nú sé $\frac{1}{15}$ eigi nema 6.67%, sbr. hins vegar heimild 2. mgr. 105. gr. reglug. nr. 245/1963, sem þannig sé gerð markleysa í þessari framkvæmd. Orsökina sé að stöðumunur samningsaðiljanna til að „halda eftir“. Það séu aðeins þjónarnir, sem geti „haldið eftir“. Greinilegt sé, að samningsákvæðið sé orðað þannig með „ábyrgð“ veitingamannanna í huga. Um framkvæmd samningsákvæðisins segir umboðsmaður gerðarþola í greinargerð sinni, að sé á þessa leið: „Þjónar á hverjum vinnustað tilnefna trúnaðarmann úr sínum hópi, sem tekur að sér að innheimta af hverjum þjóni að loknu dagsverki $\frac{1}{15}$ hluta af 15% grunnverði þeirra veitinga, sem þjónninn hefur selt. Á Hótel Borg hafa þjónarnir sín á milli ákveðið að hafa gjald þetta 2% af grunnverði seldra veitinga. Hefur Guðmundur H. Jónsson verið slíkur trúnaðarmaður félaga sinna um alllangt skeið. Hefur hann sagt mér, að hann léti þennan sjóð vaxa í einn til einn og hálfan mánuð, en fari síðan sjálfur með hann til Gjaldheimtunnar og afhenti þar manni að nafni Georg. Heldur

ekki þetta gjald kemur í sjóð hótelsins né verður sagt, að það sé greitt af því. Ekki kvað Guðmundur hótelið fylgjast með innheimtu þessa gjalds, enda hefðu hvorki það né hann sjálfur aðstöðu til að knýja fram greiðslu þess, ef þjónarnir bæðu um frest til að gera skil. Kvað hann vilja verða misbrest á greiðslunni . . .“.

Þá segir umboðsmaður gerðarþola enn fremur í greinargerð sinni, að launaupphæð umrædds gjaldanda, Jörgens Zimmermanns Petersens, á Hótel Borg skattárið 1963 hafi verið kr. 58.556.00 (sbr. rskj. nr. 4), sem svari til veitingasölu á grunnverði að fjárhæð kr. 387.230.85. Kveðst hann hafa bent nefndum Guðmundi á, að 2% af þeirri fjárhæð væri kr. 7.744.62. Hins vegar hefði hann einungis getað skilað Gjaldheimtunni kr. 4.000.00 frá þessum manni.

Þá hefur umboðsmaður gerðarþola gert þá grein fyrir *varakröfu* sinni, að hún sé reist á ákvæðum 105. gr. reglug. nr. 245/1963. Launagreiðendur hafi verið þrír á skattárinu. Sá hundraðshluti, sem þannig komi í hlut gerðarþola, sé 58.8% af kr. 17.025.00, eða kr. 10.700.00. Af þeirri fjárhæð hafi verið greiddar kr. 4.000.00, sbr. rskj. nr. 2. Eftir standi kr. 6.700.00.

Umboðsmaður gerðarbeiðanda hefur í greinargerð sinni (rskj. nr. 3) og við munnlegan flutning málsins mótmælt kröfum og sjónarmiði gerðarþola og umboðsmanns hans. Hefur hann upplýst, að gjaldandinn Jörgen Zimmermann Petersen, sem um ræðir í þessu máli, hafi starfað sem þjónn hjá gerðarþola, Hótel Borg, á árinu 1962 og á árinu 1963 frá því í janúarmánuði og fram í maímánuð, eða samtals það ár 20 vikur (sbr. rskj. nr. 9), en 30. júlí sama ár hafi hann farið af landi brott. Á gjaldandann hafi við reglulega álagningu ár 1964 verið lögð opinber gjöld að fjárhæð kr. 17.025.00 (rskj. nr. 2 og nr. 4), en gjöld þessi hafi verið á hann lögð samkvæmt tekjuuppgjöf vinnuveitanda hans, þar eð eigi hafi borizt framtal frá gjaldandanum sjálfum. Tekjur gjaldandans hjá gerðarþola árið 1963 hafi numið kr. 58.556.00 að viðbættu orlofsfé, kr. 2.032.00 (sbr. rskj. nr. 4 og 9). Hér sé eigi um upphæð álagningarinnar deilt, heldur um það, hver sé ábyrgur fyrir greiðslu hennar. Af álagningarupphæðinni hafi verið greiddar kr. 4.000.00, en þó eigi fyrr en 22. janúar s.l. (sbr. rskj. nr. 2), og standi þannig eftir ógreiddar kr. 13.025.00, er gerðarþoli hafi neitað að greiða. Á árinu 1965 hafi einnig verið lagt á umræddan gjaldanda vegna skattársins 1964, en sú álagning hafi verið niður felld (sbr. fyrri hluta rskj. nr. 2). Sömuleiðis hafi álagningin á gjaldandann árið 1963 vegna skattársins 1962

verið niður felld af skattstofunni, enda þótt gerðarþoli hafi að vísu verið ábyrgur fyrir þeirri álagningu á sama hátt og fyrir þeirri álagningu, sem um sé deilt í máli þessu, að áleti gerðarbeiðanda. Hér skipti því eingöngu máli álagningin 1964 vegna skattársins 1963. Um skattálagningu útlendinga gildi sérstakar reglur, sem séu að finna í lögum nr. 22/1956 um skatt- og útsvarsgreiðslur útlendinga, gjaldenda, sem séu á förum úr landi o. fl. Enn fremur í reglug. nr. 245/1963 um tekjuskatt og eignarskatt, XI. kafla, svo og reglug. nr. 95/1962 um sameiginlega innheimtu opinberra gjalda í Reykjavík. Samkvæmt þessum fyrir-mælum laga og reglugerða sé það aðalreglan, að vinnuveitendur eða kaupgreiðendur ábyrgist skatt- og útsvarðsgreiðslur útlend-ina með því að halda eftir reglulega ákveðnum hluta af launum þeirra og skila innheimtuaðilja þannig, að tryggt sé, að þann dag, sem gjaldandinn færir úr landi, yrði búið að greiða sem næst þá fjárhæð, sem þá hefur verið lögð á gjaldandann. Um þetta segir svo í 5. gr. laga nr. 22/1956:

„Þeir, sem hafa þá menn í þjónustu sinni, sem taldir eru í 1. mgr. 1. gr., og greiða þeim kaup, hverju nafni sem nefnist, bera ábyrgð á greiðslu þinggjalds þeirra og útsvars, eins og um eigið þinggjald eða útsvar væri að ræða. Til tryggingar þessari ábyrgð skal kaupgreiðanda heimilt að halda eftir af kaupi gjaldandans eins og fyrir verður mælt í reglugerð“.

Og í 6. gr. nefndra laga segir:

„Kaupgreiðandi skal tilkynna viðkomandi skattyfirvaldi mán-aðarlega um kaupgreiðslu til þeirra, er í 1. mgr. 1. gr. getur. Tryggingarfé því fyrir sköttum og útsvari, sem kaupgreiðandi heldur eftir samkvæmt lögum þessum, skal hann skila til við- komandi innheimtumanna innan viku frá útborgunardegi ...“.

Enn fremur segir í 11. gr. laganna:

„Gjöld þau, er um ræðir í lögum þessum, má taka lögtaki hjá galdanda sjálfum, svo og þeim, er ábyrgð bera á þinggjöldum og útsvari skv. 5. og 8. gr. ...“. Sbr. og 12. gr. laganna um brot gegn lögunum, er varðar sektum allt að kr. 100.000.00. Þá hefur um-boðsmaður gerðarbeiðanda um þetta einnig vísað til 8. liðs 102. gr. reglug. nr. 245/1963, en þar segir svo:

„Um ábyrgð á þinggjaldi og útsvari útlendinga hérlandis svo og íslenzkra ríkisborgara, sem eru á förum úr landi, fer skv. 105.— 109. gr., sbr. 115. gr. C“. Þá hefur umboðsmaður gerðarbeiðanda enn fremur vísað til h-liðs 3. gr., 4. gr. og 6. gr. í reglug. nr. 95/ 1962. Enda þótt allar þessar reglur ættu að vera kunnar öllum

atvinnurekendum og kaupgreiðendum eins og önnur lög og opinber fyrirmæli, er almenning varðar, og því ætti eigi að þurfa að vekja á þeim athygli viðkomandi aðilja í hverju einstöku tilviki, þá sé það venja gerðarbeiðanda, þegar kaupgreiðandi hafi tilkynnt, að hann hafi í þjónustu sinni útlendan starfsmann eða upplýsingar hafi um það borizt á annan hátt, t. d. frá útlendingaeftirlitinu, að senda vinnuveitanda tilkynningu, þar sem hann sé minntur á skyldur sínar samkvæmt framangreindum reglum. Slíkt bréf hafi gerðarþoli fengið 4. október 1962 varðandi umræddan starfsmann (rskj. nr. 7) og hafi starfsmaður gerðarþola kvittað fyrir móttöku bréfsins 5. sama mánaðar og sé eigi kunnugt um, að neinar athugasemdir hafi verið við bréfið gerðar af hálfu gerðarþola. Um það verði eigi deilt, að umræddur gjaldandi, Jörgen Zimmermann Petersen, hafi starfað hjá gerðarþola í 5 mánuði á árinu 1963, sbr. rskj. nr. 9, og hafi á því tímabili haft í kaup þar um kr. 60.000.00, eða sem næst kr. 12.000.00 á mánuði. Ef gerðarþoli hefði gert skyldu sína skv. margnefndum lögum og reglugerð, hefði hann átt að tilkynna gerðarbeiðanda mánaðarlega um greiðslur til manns þessa — og sérstaklega, ef gerðarþoli hefði tilkynnt um ca. 12 þúsund króna mánaðarkaup, en ekki kr. 7.500.00, eins og gert hafi verið, þá hefði gerðarþoli fengið fyrirmæli um að halda eftir 34% af launum mannsins í stað 20%, eins og í tilkynningunni á rskj. nr. 7 segi. Með því móti hefði gerðarþoli átt að vera búinn að taka rúmlega 20 þúsund krónur af gjaldandanum að loknu starfstímabili hans, eða hærri fjárhæð en nam allri álagningunni 1964. Mismuninn hefði svo gjaldandinn átt að fá endurgreiddan við brottför sína úr landi. Gerðarþoli hafi því samkvæmt þessu þverbrotið allar þær reglur, sem hann (umboðsm. gerðarbeiðanda) hafi vitnað til um tilkynningarskyldu og skilaskyldu vinnuveitenda á opinberum gjöldum þeirra útlendinga, er þeir hafi í þjónustu sinni. Hann beri því ábyrgð á greiðslu allrar þeirrar fjárhæðar, sem hér sé um að ræða. Það stoði eigi gerðarþola að bera það fyrir sig, að hér sé eigi um að ræða kaup í venjulegum skilningi þess orðs, eða draga í efa, að gerðarþoli sé kaupgreiðandi í merkingu hinna tilvitnuðu laga og reglugerðar, þar eð þjónninn taki eigin þóknun af andvirði þeirra veitinga, er hann selji fyrir gerðarþola. Samningar gerðarþola við veitingaþjóna um fyrirkomulag á þóknun til þeirra breyti eigi landslögum. Vitanlega geti gerðarþoli og aðrir veitingahúsaeigendur krafizt þess af þjónum sínum, að þeir skili til þeirra því fé, sem þeir fá fyrir mat og drykki, er þeir beri veitingahúsagestum, en

þjónarnir fengju síðan greidd sín laun af þeirri fjárhæð. Hér sé nánast um bókhaldsfyrirkomulag að ræða. Hins vegar, ef veitingahúsaeigendur vilja hafa rekstur sinn í núverandi formi og semji um það við þjóna, að þeir taki laun sín, áður en veitingahússeigandinn fái í sínar hendur hlut sinn, þá þeir um það, en með slíkum samningnum geti þeir eigi losað sig undan þeim skyldum, sem landslög leggi atvinnuveitendum og öðrum kaupgreiðendum á herðar. Þá megi í þessu sambandi benda á, að í bréfi gerðarbeiðanda til gerðarpóla, rskj. nr. 7, sé sagt: „Hér með er vakin athygli yðar á því, að þér eruð sem kaupgreiðandi ábyrgur fyrir gjaldárgjöldum, er lögð kunna að verða á erlenda ríkisborgarann . . . vegna tekna í þjónustu yðar“, og engar at-
hugasemdir við það gerðar af hendi gerðarpóla. Á rskj. nr. 9 (launamiðar) hafi og gerðarþoli sjálfur lýst yfir því, að kr. 58.556.00 væru *vinnulaun*, eins og einnig sé ljóst af formi skjalsins. Þá hefur umboðsmaður gerðarbeiðanda máli sínu til stuðnings vísað til niðurstöðu bæjarþingsdóms frá 5. október 1963, rskj. nr. 8. Enn fremur hefur hann haldið því fram varðandi varakröfu gerðarpóla, er reist er á því, að gerðarþoli geti eigi verið ábyrgur fyrir meiru en þeim hluta álagningarinnar á gjaldandann, er svarar til tekna hans hjá gerðarpóla á viðkomandi skattári, — að enda þótt í 5. gr. reglug. nr. 245/1963 segi, að ef kaupgreiðendur séu „fleiri en einn á hinu sama ári“, þá beri þeir hlutfallslega ábyrgð miðað við þá fjárhæð, er þeir hafi greitt starfsmanninum í kaup, — þá sé hugsunin á bak við ákvæði þetta sú, að það eigi að vera enn frekari trygging fyrir skattheimtuna, þ. e., að innheimtuaðili geti valið á milli og gert fleiri ábyrga, ef svo ber undir, en hins vegar geti þetta naumast átt að skiljast sem skylda hans að krefja alla launagreiðendur nákvæmlega í þeim hlutföllum, sem launagreiðslur segja til um, enda sé þetta ákvæði hvergi að finna í lögunum sjálfum, heldur aðeins í reglugerðinni. Þetta verði enn ljósara, þegar þess sé gætt, að gerðarþoli hafi mátt vita, að honum bæri að halda eftir af launum þessa starfsmanns síns hærri upphæð en nam allri álagningunni. Þá hefur umboðsmaður gerðarbeiðanda bent á, að þar sem á rskj. nr. 4 sé talinn meðal launagreiðenda Jóh. Norðfjörð (kona gjaldanda), þá hafi Jóh. Norðfjörð aldrei verið kaupgreiðandi þessa útlending, sem hér sé um að ræða, og megi því um það deila, hvort honum hafi borið skylda til að halda eftir af kaupikonunnar til greiðslu á sköttum mannsins, — að minnsta kosti eigi án sérstakrar kröfu frá gerðarbeiðanda. Þá verði aðeins

eftir Eimskipafélag Íslands (rskj. nr. 4) með kr. 19.183.00, sem sé 24.676% af heildartekjum gjaldandans hjá Hótel Borg og Eimskipafélagi Íslands. Gerðarþoli mundi því undir öllum kringumstæðum vera ábyrgur fyrir mismuninum, 75.323%, en það hlutfall af álagningunni mundi vera kr. 12.824.00. Sé þessa getið út af varakröfu gerðarþola, ef rétturinn kynni að fallast á rök gerðarþola fyrir henni.

Aðiljar hafa lagt málið undir úrskurð réttarins.

Samkvæmt framanskraðu er um það deilt í máli þessu, hvort gerðarþoli hafi ár 1963 verið vinnuveitandi og kaupgreiðandi þjónsins Jörgens Zimmermanns Petersens, sem um ræðir í máli þessu, í venjulegum skilningi á þessum orðum og að gerðarþoli hafi sem slíkur því orðið ábyrgur fyrir greiðslu opinberra gjalda þjónsins, sem hér ræðir um, skv. ákvæðum laga nr. 22/1956 um skatt- og útsvarsgreiðslur útlendinga, gjaldenda, sem eru á förum úr landi, o. fl., XI. kafla reglug. nr. 245/1963 um tekjuskatt og eignarskatt, sbr. og reglug. nr. 95/1962 um sameiginlega innheimtu opinberra gjalda í Reykjavík. Enn fremur, ef gerðarþoli verði talinn ábyrgur fyrir greiðslu þessara gjalda, hvort ábyrgð hans nái til allrar hinnar umkröfðu fjárhæðar eða einungis til hluta af henni skv. 105. gr. reglug. nr. 245/1963.

Umboðsmaður gerðarbeiðanda hefur haldið því fram, að gerðarþoli hafi á umræddum tíma verið raunverulegur vinnuveitandi og kaupgreiðandi nefnds þjóns þrátt fyrir ákvæði 1. gr. samnings milli Sambands veitinga- og gistihúsaeigenda og Félags framreiðslumanna (rskj. nr. 6) og að hann sé því ábyrgur fyrir greiðslu umræddra opinberra gjalda þjónsins og þá fyrir allri hinni umkröfðu fjárhæð skv. ákvæðum framangreindra laga og reglugerða.

Umboðsmaður gerðarþola hefur haldið því fram, að gerðarþoli hafi eigi verið vinnuveitandi og kaupgreiðandi nefnds þjóns skv. skilningi framangreindra laga og reglugerða, enda þótt þóknun þjónsins geti vafalítið fallið undir „kaup, hverju nafni sem nefnist“ í 5. gr. laga nr. 22/1956, sbr. 3. tl. 103. gr. reglug. nr. 245/1963, enda hafi gerðarþoli eigi vegna ákvæða samningsins á rskj. nr. 6 aðstöðu til að halda eftir af kaupi þjóna sinna upp í greiðslu opinberra gjalda. Á þessu hefur umboðsmaður gerðarþola reist aðalkröfu sína í málinu um, að synjað verði um framgang hinnar umbeðnu lögtaksgerðar. Þá hefur umboðsmaður gerðarþola haldið því fram til vara, að gerðarþoli sé eigi ábyrgur fyrir umræddum gjöldum nefnds þjóns nema að hlutfalli við

aðra kaupgreiðendur þjónsins á sama ári skv. 105. gr. reglug. nr. 245/1963.

Gerðarþoli, Hótel Borg h/f, rekur, sem vitað er, veitingahús, og var Jörgen Zimmermann Petersen þjónn þar um fimm mánaða skeið á árinu 1963 (rskj. nr. 9). Eigi er annað fram komið en að veitingahúsið eitt hafi rétt til að selja veitingar þær, sem þar eru á boðstólum, og það ákveður verð veitinganna innan þeirra marka, sem lög og reglur segja fyrir um. Það verður því að líta svo á, að nefndur þjónn hafi eigi verið sjálfstæður söluaðili gagnvart viðskiptamönnum veitingahússins, heldur komið þar fram sem starfsmaður gerðarþola og að gerðarþoli hafi því verið vinnuveitandi hans og raunverulegur kaupgreiðandi í skilningi framangreindra laga og reglugerða og að hann sé því ábyrgur fyrir greiðslu umræddra opinberra gjalda skv. ákvæðum hinna tilvitnuðu laga og reglugerða. Að vísu er það tekið fram í 1. gr. samnings á milli Sambands- veitinga- og gistihúsaeygenda og Félags framreiðslumanna (rskj. nr. 6), að framreiðslumenn og barmenn taki eigi kaup hjá atvinnurekanda, en fá þóknun frá viðskiptamönnum. Hér er að áliti réttarins aðeins um samkomulag að ræða milli þessara tveggja samningsaðilja um fyrirkomulag um greiðslu starfslauna, og getur það í engu haggað skýlausum fyrirmælum laga og reglugerða um ábyrgð vinnuveitenda. Þykir í þessu sambandi rétt að benda á fylgiskjal við rskj. nr. 9, þar sem gerðarþoli sjálfur telur fram sem vinnulaun tekjur nefnds þjóns. Rétturinn verður því að fallast á það sjónarmið umboðsmanns gerðarbeiðanda, að gerðarþoli hafi verið raunverulegur vinnuveitandi og kaupgreiðandi margnefnds þjóns og að hann sé sem slíkur ábyrgur fyrir hinum umkröfðu opinberu gjöldum þjónsins skv. framangreindum lögum og reglugerðum.

Að því er varðar það sjónarmið umboðsmanns gerðarþola, er hann reisir á varakröfu sína, að gerðarþoli geti eigi verið ábyrgur fyrir umræddum gjöldum þjónsins nema í hlutfalli við aðra kaupgreiðendur hans á sama ári skv. 105. gr. reglug. nr. 245/1963, þá verður að telja það rétt og eðlilegt, svo sem nefnd reglugerðargrein mælir fyrir um og enda þótt slíkt ákvæði sé eigi orðað í lögum nr. 22/1956, að kaupgreiðendur á sama ári beri hlutfallslega ábyrgð á skattgreiðslu starfsmanna sinna, en í því tilviki, sem hér er um að ræða, hefur það að áliti réttarins eigi áhrif á niðurstöðu þessa máls. Eins og gögn málsins bera með sér og umboðsmaður gerðarbeiðanda hefur sýnt fram á, hefur gerðarþoli eigi, að því er varðar nefndan starfsmann sinn, gætt

þeirra skyldna, sem lög nr. 22/1956 og reglug. nr. 245/1963 leggja honum sem vinnuveitanda á herðar. Hann tilkynnti eigi til gerðarbeiðanda þennan starfsmann, lét gerðarbeiðanda eigi í té upplýsingar um kaup þjónsins mánaðarlega og hélt eigi eftir af kaupi hans skv. kröfubréfi gerðarbeiðanda á rskj. nr. 7, en allt þetta bar gerðarþoli að gera. Hefði gerðarþoli hins vegar gætt þessara skyldna sinna, hefði gerðarþoli að loknum starfstíma þjónsins verið búinn að innheimta hjá honum það, sem svarar allri álagningunni og vel það. Þeirri fjárhæð var gerðarþoli ábyrgur fyrir gagnvart gerðarbeiðanda að álitu réttarins. Upp í hin álögðu gjöld, sem námu kr. 17.025.00, hafa verið greiddar kr. 4.000.00, og standa því eftir kr. 13.025.00, sem rétturinn telur samkvæmt framansögðu, að gerðarþoli sé ábyrgur fyrir og beri að standa gerðarbeiðanda skil á.

Samkvæmt þessu þykir verða að leyfa framgang hinnar umbeðnu lögtaksgerðar á ábyrgð gerðarbeiðanda. Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður verði látinn falla niður.

Því úrskurðast:

Hin umbeðna lögtaksgerð á fram að ganga á ábyrgð gerðarbeiðanda.

Málskostnaður fellur niður.

Miðvikudaginn 12. apríl 1967.

Nr. 254/1966. **Ákæruvaldið**

(Valdimar Stefánsson saksóknari ríkisins)
gegn

Kristjáni Rósant Þorvarðssyni

(Guðmundur Pétursson hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Slökkvibifreið. Banaslys. Skaðabótamál. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Lögð var fram í héraði tilkynning slökkviliðsstjórans í Reykjavík nr. 1/1965 um akstursreglur fyrir slökkvi- og